

4. Дечја права – искуство, упознавање, примена

Деца треба да знају не само која су им права него и како да их цене и примене. Да би се то постигло, школа мора да им омогући широк дијапазон искустава у образовању о правима деце, што се може сажети у три основне категорије образовања за демократско грађанство (ЕДЦ):

- Учење **о** дечијим правима (упознавање): ученици знају и разумеју која су им права (знање и разумевање). Учење „о“ дечијим правима укључује поучавање у одређеном разреду од стране наставника лично који има тачно одређене наставне задатке.
- Учење **кроз** дечија права (искуство): ученици стичу искуство и разумевање дечијих права као принципа који владају у колективном животу одељења и школске заједнице (ставови, вредности и вештине).
- Учење **за** дечија права (примена): деца се подстичу да успоставе и оживотворе своја права у разреду и у школи. На тај начин, они се обучавају за своју будућу улогу информисаних и активних грађана у демократској заједници (учествовање, како у школи тако и касније у животу).

Ове три димензије учења у образовању за демократско грађанство (ЕДЦ) подржавају и надопуњују једна другу. Овај приручник демонстрира како се то може урадити. "Учење кроз" дечија права подразумева пажљив избор наставних метода које омогућавају ученицима да школу доживљавају као микро-заједницу која је вођена принципима људских и дечијих права. На пример, деца морају осетити да су поштована као особе, те да се њихово мишљење чује у расправама и приликом доношења одлука. И искуства која стичу деца и млади је потребно поштовати и размотрити, с обзиром да је стварно животно искуство повезано са информисаношћу и размишљањем о људским и дечијим правима.

Нема сумње, То је захтеван посао за читаву школску заједницу: упознати се са дечјим и људским правима, омогућити искуство и амбијент и – на примеру саме школе – научити децу како да узму учешћа у демократском друштву. Да би тај задатак био успешно остварен, морају се – са своје стране – потрудити не само наставници и руководства школе, већ исто тако и ђаци и њихови родитељи. У том процесу, често пропагирани принцип партиципације постаје део животног искуства. До сада су у великом броју одељења и школских заједница форме учествовања оживотворене као део образовања за дечја права (в. уоквирени текст).

Различите форме учествовања

Учествовање се може одвијати на разне начине. Оно почиње у учионици или школској заједници, да би временом постало саставни део живота:

1. информисање о актуелним проблемима и лидерима
2. писање о актуелним проблемима и лидерима
3. расправљање о актуелним проблемима
4. ангажовање за одређени циљ у друштвеној заједници
5. формирање или учлањивање у политичке странке или друге друштвене организације или облике самоорганизовања грађана у локалној средини
6. присуствовање састанцима интересних група
7. постати вођа неке невладине организације (НВО)
8. гласање на изборима
9. вођење кампање у корист кандидата за јавну функцију
10. кандидовање за јавну функцију и обављање дужности ако будемо изабрани
11. плаћање пореза
12. лобирање
13. ступање у војну службу, одн. служење војне обавезе
14. коришћење постојећих правних средства као што је обраћање владиним службеницима, покретање судских поступака, итд.